

УДК 342.922:351.71

СОЦІАЛЬНИЙ ДІАЛОГ У ВІДНОСИНАХ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ПУБЛІЧНОГО МАЙНА

Наталія ЗАДИРАКА,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена встановленню порядку гарантування належного результату щодо підтримання позитивної суспільної репутації та підвищення соціальної довіри до суб'єктів публічної адміністрації, які використовують публічне майно. Автор приділяє увагу юрисдикційним характеристикам відносин щодо публічного майна. Установлено, що у відносинах щодо публічного майна підтримання соціального діалогу дає змогу забезпечити «гнучкість» і динамічну рівновагу моделей використання такого майна. Визначається стратегічний розвиток системи соціального діалогу з метою підтримання економіко-соціальної рівноваги, балансу публічного інтересу та інтересів уповноважених суб'єктів, стійкої динаміки підвищення ефективності використання публічного майна. Унесено пропозиції щодо встановлення формату соціального діалогу між наділеними соціально-економічними інтересами учасниками відносин щодо використання публічного майна.

Ключові слова: соціальний діалог, глобалізація, публічний інтерес, публічне майно, правовідносини.

SOCIAL DIALOGUE IN RELATIONS ON THE USE OF PUBLIC PROPERTY

Nataliia ZADYRAKA,

Candidate of Law Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of Administrative Law Department
of Taras Shevchenko National University of Kyiv

SUMMARY

The paper addresses establishing the order of guaranteeing the proper result in maintaining a positive public reputation and increasing social trust among public administration entities that use public property. The author focuses on jurisdictional characteristics of relations on public property. It has been established that in the relations on the public property, maintaining social dialogue allows for “flexibility” and a dynamic balance of models for using such property. Strategic development of the social dialogue system is identified in the paper in order to maintain the economic and social equilibrium, balance of public interest and interests of authorized entities, and a steady dynamics of increasing the efficiency of the use of the public property. Proposals have been made on establishing a format for a social dialogue between the social and economic interests entrusted to the participants in relations concerning the use of public property.

Key words: social dialogue, globalization, public interest, public property, legal relationships.

Постановка проблеми. Нині в національній практиці правозастосування відсутні чіткі механізми забезпечення та підвищення якості соціального діалогу у відносинах щодо публічного майна. Відповідні національні стандарти соціального діалогу неповною мірою гармонізовані з європейськими. Недостатньо прозорим є порядок взаємодії публічної адміністрації з інститутами громадянського суспільства, окремими фізичними чи юридичними особами щодо спільного використання публічного майна, делегування повноважень тощо.

Актуальність теми дослідження. Уважаємо доцільним установити чіткий перелік і компетенцію сторін соціального діалогу, навести загальний зміст і порядок формування (укладання, застосування та сфери дії) колективних угод щодо публічного майна на національному, галузевому, регіональному й локальному рівнях. Окремого регулювання потребує встановлення критеріїв співвідношення (підпорядкованості) згаданих угод на різних рівнях з урахуванням «триступеневого тесту» під час використання публічного майна. Відповідно, необхідно сформулювати типові форми щодо уніфікації структури та змістових складників цих угод на відповідних рівнях. Не менш важливо розробити модель реалізації соціальної відповідальності у відносинах щодо публічного майна.

Стан дослідження. Інститут соціального діалогу досліджували С. Багрич, В. Варениця, І. Гончарова, В. Єлагін, А. Колот, В. Красномоєць, Н. Крещенко, Г. Осовий, О. Петров, Ю. Свердлов та інші науковці. Разом із тим додаткового вивчення потребують модель і порядок взаємодії соціальних партнерів щодо публічного майна.

Метою й завданням статті є розкриття перспектив запровадження соціального діалогу у відносинах щодо використання публічного майна, а саме: встановлення юрисдикційних характеристик відповідних відносин; висвітлення європейського досвіду, що може бути використаний у національній практиці правозастосування; формування ефективної моделі соціального діалогу під час використання публічного майна.

Виклад основного матеріалу. Правова природа відносин щодо публічного майна виявляється в нормативно-правовому забезпеченні соціальних процесів під час використання такого майна. Пропонуємо орієнтуватися на створення умов для підтримання соціального діалогу як інституту публічного управління та підвищення соціальної відповідальності у відносинах щодо використання публічного майна. Так, Україна є, зокрема, соціальною та правовою державою на підставі ст. 1 Конституції [1]. Панівною в юридичній доктрині є думка, що соціальна держава існує

в таких проявах: 1) ідеї, що набула подальшого розвитку в соціально-політичних концепціях; 2) конституційному принципі, закріпленому на рівні закону; 3) реальній практиці діяльності публічної адміністрації задля розв'язання соціальних проблем суспільства, соціальних груп та окремих особистостей [2, с. 679]. Тому забезпечення соціального діалогу зумовлене потребою у сприянні економіко-соціальному розвитку відносин щодо використання публічного майна.

Уточнимо, що відносини щодо публічного майна, згідно з практикою Європейського суду з прав людини, виходять за межі сфери цивільних прав та обов'язків, попри майнові наслідки, які вони створюють [3] (§ 29 рішення у справі «Феррадіні проти Італії»). Зауважимо, що в разі виникнення спорів, згідно з правовими позиціями Великої палати Верховного Суду, до справ адміністративної юрисдикції можуть належати такі:

- оскарження рішення міської ради «Про надання дозволу на виготовлення технічної документації із землеустрою щодо поділу та об'єднання земельних ділянок», відповідно до якого управлінню з питань комунального майна та земельних відносин виконавчого комітету міської ради надано дозвіл на виготовлення технічної документації щодо поділу спірної земельної ділянки з метою створення двох нових землеволодінь без зміни цільового призначення на користь територіальної громади міста [4];

- оскарження наказів Головного управління Держгеокадастру про надання дозволів на розроблення проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок з метою передачі в оренду земель сільськогосподарського призначення для ведення фермерського господарства як публічно-правовий спір, оскільки в цих правовідносинах відповідач вчиняє повноваження з реалізації владних управлінських функцій [5];

- з приводу законності рішень Міністерства юстиції України, виданих у формі наказів про скасування рішень державного реєстратора, прийнятих Міністерством юстиції України внаслідок перевірки процедури здійснення реєстрації, оскільки спір виник внаслідок виконання Міністерством владних управлінських функцій [6];

- з приводу знесення самочинного будівництва за позовом органу ДАБК, коли спір не пов'язаний із речовим правом, а є публічно-правовим, оскільки виник за участю суб'єкта владних повноважень, який реалізує у спірних правовідносинах надані законом владні управлінські функції стосовно виявлення факту самочинного будівництва й усунення порушень шляхом знесення самочинно збудованих об'єктів містобудування. Так, дії органу державного архітектурно-будівельного контролю здійснюються ним як суб'єктом владних повноважень послідовно в чітко визначеному порядку. Такий орган наділений контрольними функціями, видає припис, який є обов'язковим до виконання й може бути оскаржений до суду. Оскільки дії щодо видання припису є публічно-правовими, то й подальше звернення до суду з позовом про знесення самочинно збудованого об'єкта зумовлено правовідносинами публічно-правового характеру та має розглядатися в порядку адміністративного судочинства. Звертаючись до суду з позовом про знесення об'єкта самочинного будівництва й мотивуючи такий позов порушеннями архітектурних, містобудівних, пожежних, санітарних або інших подібних норм і правил, суб'єкт владних повноважень діє не з метою захисту своїх приватних прав та інтересів, а з метою захисту прав та інтересів громади або невизначеного кола осіб від можливих порушень їхніх прав і з метою запобігти можливим суспільно-негативним наслідкам порушення відповідних норм і правил [7];

- щодо дій Державної архітектурно-будівельної інспекції України стосовно реєстрації спірної деклара-

ції про готовність об'єкта до експлуатації з порушенням норм законодавства, що регламентує діяльність відповідача щодо вчинення таких дій. Спір у справі не стосується права власності особи на об'єкт нерухомості, оскільки дослідженню в цій справі підлягають дії Інспекції як суб'єкта владних повноважень щодо надання дозвільного документа, тобто виключно владні, управлінські рішення та дії Інспекції. Оскільки спірні правовідносини виникли у зв'язку з виконанням органом державної влади своїх контрольних функцій у сфері містобудівної діяльності, цей спір необхідно розглядати в порядку адміністративного судочинства з метою з'ясування та надання оцінки правомірності дій такого органу державної влади, адже здійснення державного контролю означає обов'язковість прийнятих за його результатами рішень для підконтрольного суб'єкта, що свідчить про владно-управлінський характер, а отже, і публічно-правову природу таких правовідносин. Крім того, звертаючись із таким позовом, суб'єкт владних повноважень у цьому випадку діє з метою захисту від можливих порушень прав та інтересів невизначеного кола осіб і запобігання можливим суспільно-негативним наслідкам порушення відповідних норм і правил, а не з метою захисту приватного інтересу [8; 9];

- щодо оцінювання земель і земельних ділянок стосовно перевірки законності дій (бездіяльності), рішень Держгеокадастру та його територіальних органів, які здійснюють публічно-владні управлінські функції, зокрема під час формування даних про нормативну грошову оцінку окремої земельної ділянки, оформлення таких даних у вигляді витягу з технічної документації з нормативної грошової оцінки земель [10];

- з приводу оскарження рішення органу місцевого самоврядування про встановлення та зміну меж населених пунктів, коли районна рада діяла не у своїх або чийось приватних інтересах, а з метою здійснення передбачених владно-управлінських функцій, оскільки зміна меж населених пунктів у районі не стосується права власності або користування земельними ділянками конкретних осіб. Спірне рішення органу місцевого самоврядування не може вважатись виконаним актом індивідуальної дії, оскільки на підставі цього рішення у фізичних і/або юридичних осіб не виникло й не могло виникнути речових прав на земельні ділянки [11];

- оскарження рішення органу державної влади чи місцевого самоврядування про надання або відмову в наданні дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки за умови відсутності чинного речового права на спірну земельну ділянку. Такі справи належать до адміністративної юрисдикції як такі, що виникають зі спору в публічно-правових відносинах, що стосується цих відносин, коли один із його учасників – суб'єкт владних повноважень – здійснює владні управлінські функції в цьому процесі або за його результатами владно впливає на фізичну чи юридичну особу та порушує їхні права, свободи чи інтереси в межах публічно-правових відносин. Виникнення спірних правовідносин зумовлено протиправними діями/рішенням відповідача, що в силу законодавчих приписів належить до його виключної компетенції. Тому законність таких дій/рішень (бездіяльності) органу місцевого самоврядування підлягає перевірці адміністративним судом [12].

Отже, задля зменшення кількості спорів у відносинах щодо використання публічного майна пропонуємо з урахуванням європейської теорії та практики запровадити розширену модель соціального діалогу як процес, що включає всі типи переговорів, консультацій та обміну інформацією, яка пов'язана з реалізацією соціально-економічної політики

і становить взаємний інтерес [13, с. 373]. Як указує А. Колот, соціальне партнерство має стосуватися не тільки регулювання соціально-трудова відносин, а й формування та реалізації соціальної політики загалом [14, с. 22]. Відповідно, соціальний діалог може та має впроваджуватися у відносинах щодо використання публічного майна. Як наслідок, досягається соціальна рівновага, створюються передумови для належного використання публічного майна й розвитку потенціалу суспільства, зважаючи на публічний інтерес та інтереси суб'єктів відповідних соціально-економічних відносин. Ідеться насамперед про встановлення формату соціального діалогу між наділеними соціально-економічними інтересами учасниками відносин щодо використання публічного майна через:

- визначення ключових від соціально-економічної політики щодо використання публічного майна;
- спільне використання публічного майна суб'єктами відповідних відносин як органами соціального партнерства, участь суб'єктів приватного права в управлінні таким майном для розширення предмета соціального діалогу;
- використання інструментів діяльності публічної адміністрації, спрямованих на підтримання колективної форми взаємодії щодо використання публічного майна на міждержавному, національному, галузевому, регіональному й локальному рівнях;
- проведення спільних консультацій, здійснення інформаційної взаємодії та контролю над виконанням спільних домовленостей з метою запобігання спорам чи розв'язання спорів, реалізації примирних процедур, зокрема із застосуванням медіації, інших моделей співробітництва.

На переконання В. Красномоєць, через ефективне соціальне партнерство як невіддільний елемент соціальної політики можна прослідкувати роль соціального та людського капіталу, ступінь інтегрованості й розвитку суспільства, рівень розвитку управління [15, с. 191]. По суті, соціальний діалог у відносинах щодо публічного майна дає змогу підтримувати баланс між публічним інтересом та інтересами публічної адміністрації, різних соціальних груп, які використовують таке майно. На підставі ст. 3 Закону України «Про соціальний діалог в Україні» описане соціальне партнерство має спиратися на такі принципи [16]: законності й верховенства права; репрезентативності і правомочності сторін і їхніх представників; незалежності й рівноправності сторін; конструктивності та взаємодії; добровільності та прийняття реальних зобов'язань; взаємної поваги й пошуку компромісних рішень; обов'язковості розгляду пропозицій сторін; пріоритету узгоджувальних процедур; відкритості та гласності; обов'язковості дотримання досягнутих домовленостей; відповідальності за виконання прийнятих зобов'язань.

Зазначені принципи соціального діалогу стосовно відносин щодо використання публічного майна узгоджуються з європейськими стандартами. У Лісабонському договорі регламентовано прагнення Європейського Союзу до сприяння розвитку та підтримання соціального діалогу між його учасниками як самостійними й повноправними соціальними партнерами [17]. У доктрині виділяють два етапи процесу становлення соціального діалогу в Європі [18]: 1) формалізація та інституціоналізація системи економічних відносин щодо введення переговорної процедури, інститутів посередництва та примирення, введення моделей порозуміння соціальних партнерів; 2) масштабне використання нових технологій у постіндустріальному суспільстві, посилення децентралізації й запровадження неформальних механізмів участі в соціальному діалозі на локальному рівні для забезпечення соціального розвитку та підвищення економічної ефективності.

Звідси у відносинах щодо публічного майна підтримання соціального діалогу дає можливість забезпечити

«гнучкість» і динамічну рівновагу моделей використання такого майна. На підставі досліджень американських консалтингових компаній Walker Information і Council on Foundations засвідчено, що на показники основної діяльності впливають, зокрема, соціальні фактори та фінансово-економічні чинники [19, с. 59]. Ідеться про стратегічний розвиток системи соціального діалогу з метою підтримання економіко-соціальної рівноваги, балансу публічного інтересу й інтересів уповноважених суб'єктів у відносинах щодо публічного майна, а також стійкої динаміки підвищення ефективності його використання. Не менш важливим є гарантування належного результату дії щодо підтримання позитивної суспільної репутації та підвищення соціальної довіри до суб'єктів публічної адміністрації, які використовують публічне майно, у спосіб підвищення професіоналізму й розвитку кадрового потенціалу.

Пропонуємо запровадити формат двостороннього соціального діалогу. Партнерські відносини між публічною адміністрацією та іншими суб'єктами публічного і приватного права створюють умови для підтримання соціального й економічного ефекту, розвитку культури соціального партнерства під час використання публічного майна, посилення соціальної відповідальності суб'єктів соціального діалогу. Отже, позитивну динаміку відносин щодо використання публічного майна можна досягти через нормативно-правове забезпечення, що узгоджується з поточними соціально-економічними реаліями, які впливають на вибір методик оцінювання економічної ефективності соціальних інвестицій у відносини щодо використання публічного майна, а також відповідних інструментів діяльності публічної адміністрації, зокрема, фінансово-правової, організаційно-економічної, кадрової та інформаційно-аналітичної природи. Це дасть змогу підтримувати соціально відповідальну поведінку уповноважених осіб; гарантувати прозорість і відкритість, дотримуватися верховенства права в діяльності публічної адміністрації; створити організаційно-економічні умови відносин з урахуванням принципів соціальної відповідальності з метою активізації соціально-партнерського формату взаємодії та співпраці під час використання публічного майна.

Отже, стає можливим запровадження ефективної системи соціального партнерства організаційно-економічного механізму [15, с. 193] використання публічного майна. На нормативному рівні стосовно соціального діалогу у відносинах щодо публічного майна необхідно встановити основу для реального забезпечення публічного інтересу з огляду на соціально-партнерські параметри договору стосовно використання такого майна. Указані засади можна реалізувати з урахуванням зрозумілих і доступних механізмів репрезентативності для всіх уповноважених суб'єктів щодо публічного майна як соціальних партнерів. Необхідно детально регламентувати засади соціального діалогу у відносинах щодо використання публічного майна як у профільних законах щодо соціального діалогу та права власності, зокрема, на публічне майно, так і на рівні спеціальних норм стосовно компетенції публічної адміністрації, інших суб'єктів публічного і приватного права. Ідеться про внесення змін щодо репрезентативності соціальних партнерів, підтримання та розширення соціального діалогу, запровадження національних стандартів якості під час використання публічного майна до Кодексу законів про працю (доцільно прийняти Трудовий кодекс із відповідними положеннями), Цивільного, Земельного, Митного, Бюджетного та Податкового кодексів України, законів України: «Про соціальний діалог в Україні», «Про колективні договори і угоди», «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», «Про стандартизацію», «Про Кабінет Міністрів

України», «Про центральні органи виконавчої влади», «Про Фонд державного майна України», «Про Антимонопольний комітет України», «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцевого самоврядування в Україні», «Про державну службу», «Про громадські об'єднання», «Про управління об'єктами державної власності», «Про природні монополії», «Про охорону навколишнього природного середовища» тощо.

Кореспондуючі зміни потрібно внести до Кримінального кодексу України – щодо кримінальної відповідальності; Кодексу України про адміністративні правопорушення – стосовно адміністративної відповідальності; Митного, Бюджетного та Податкового кодексів України – з приводу фінансово-правової відповідальності уповноважених суб'єктів щодо публічного майна. Як пояснює А. Колот, така соціальна відповідальність перетворюється із суто соціально-етичної в соціально-економічну категорію, що показує рівень готовності суб'єкта виконувати свої зобов'язання за оптимального (з позиції суспільства) узгодження інтересів індивіда, колективу та суспільства загалом [14, с. 23]. Уточнимо, що потрібно сформулювати критерії притягнення до соціальної відповідальності як публічної адміністрації, так й уповноважених суб'єктів приватного права щодо посилення санкцій. Основоположним критерієм має бути економічний стосовно оцінювання стану задоволення публічного інтересу, досягнення запланованих чи оптимальних економічних результатів. Необхідно також зважати на морально-етичний і психологічний критерії щодо суспільної думки про належність реалізації правового режиму публічного майна та врахування соціальних потреб, підтримання суспільного добробуту.

Через соціальний механізм формування й реалізації публічного управління реалізується сутність відносин щодо використання публічного майна. Концептуально такі відносини спрямовані на реалізацію функцій забезпечення публічних інтересів через інструменти діяльності публічної адміністрації (нормативні акти, адміністративні акти, адміністративні договори, акти-плани, акти-дії) у встановлених законом межах використання публічного майна. Інституціональна оформленість суб'єктів публічної адміністрації дає змогу в належний спосіб реалізувати вказані інструменти на основі трипартизму щодо відносин між публічною адміністрацією, іншими суб'єктами публічного та приватного права (юридичних і фізичних осіб, представників громадянського суспільства). У доктрині ця категорія означає активну взаємодію трьох сторін (зокрема, через представників) як рівних і незалежних партнерів у прагненні знайти рішення для питань, що становлять взаємний інтерес [13, с. 407]. У Європі для забезпечення соціального діалогу переважно функціонує національний консультативно-дорадчий тристоронній орган і кілька аналогічних органів у встановлених сферах. В окремих випадках тристоронній орган вправі приймати рішення (Латвія, Литва, Польща, Словаччина, Угорщина, Чеська Республіка) [20, с. 24].

Звідси роль держави стосовно забезпечення соціального діалогу у відносинах щодо публічного майна полягає у створенні умов для взаємодії всіх уповноважених суб'єктів і реалізації функцій з використання майна з огляду на геополітичні та соціально-економічні особливості поточного стану відносин. Суб'єкти публічної адміністрації постають водночас як носії публічної влади й соціальні партнери. Для підтримання балансу інтересів за умов трипартизму необхідно регламентувати та реалізовувати переговорні процедури й інформаційну взаємодію сторін соціального діалогу. Наприклад, для активізації співпраці з інститутами громадянського суспільства, на переконання О. Петроє, Г. Осового та В. Варениці, потрібно створити Національний комітет у

справах громадянського суспільства при Кабінеті Міністрів України [21, с. 226]. Ми схильні вважати, що розширення компетенції Національної тристоронньої соціально-економічної ради буде достатньо для практичного впровадження необхідних публічно-управлінських і технологічних рішень для підтримання належного та ефективного використання публічного майна. Доцільно виділити окремий напрям діяльності цього органу щодо публічного майна.

Насамперед пропонуємо розробити моделі поведінки й активізувати локальну взаємодію соціальних партнерів щодо публічного майна. Зацікавлені представники громадянського суспільства, громадські організації можуть бути включені до вказаного органу на правах асоційованих членів (користувачі, фермери, екологи тощо). Натомість потрібно зважати на той факт, що в Європі членство в таких інституціях є обов'язковою умовою підприємницької діяльності (досвід Австрії, Італії, Німеччини) [21, с. 226]. Необхідно також забезпечити оперативну взаємодію Національної тристоронньої соціально-економічної ради з національними комісіями, профільними міністерствами, банківськими установами й іншими суб'єктами публічного та приватного права щодо використання публічного майна. Для цього потрібно використовувати інструменти діяльності публічної адміністрації спільної дії, проводити оцінювання результатів, підтримувати двосторонній зв'язок щодо проблем, ускладнень, невизначеностей у відносинах з приводу використання публічного майна. Перспективним є розвиток механізмів електронної взаємодії задля прискорення процесу обміну інформацією (зокрема, через єдиний портал).

Висновки. Отже, під час використання публічного майна здійснюються публічні, управлінські функції та наявний публічний інтерес. З метою запобігання юрисдикційним і позаюрисдикційним спорам у відносинах щодо публічного майна потрібно, щоб інституціональний вимір діяльності публічної адміністрації під час використання публічного майна спирався на правовий режим публічних інтересів, що охоплює: 1) нормативно-правове забезпечення соціальних процесів під час використання публічного майна; 2) соціальний механізм формування та реалізації публічного управління (забезпечення публічних інтересів через адміністративно-процедурну функцію інструментів діяльності публічної адміністрації; легальні межі використання публічного майна).

Список використаної літератури:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР зі зм. і доп. станом на 30.09.2016. *Офіційний вісник України*. 2010. № 72/1. Спеціальний випуск. С. 15. Ст. 2598.
2. Політологічний словник: навч. посіб. / за ред. М.Ф. Головатого, О.В. Антонока. Київ: МАУП, 2005. 792 с.
3. Справа «Феррадіні проти Італії» (Ferrazzini v. Italy): рішення Європейського суду з прав людини № 44759/98. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_167 (дата звернення: 06.03.2019).
4. Постанова Верховного Суду у складі Великої палати у справі від 22 серпня 2018 р. № 539/3192/16-ц. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76649361> (дата звернення: 06.03.2019).
5. Постанова Верховного Суду у складі Великої палати у справі від 28 листопада 2018 р. № 536/158/16-ц. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78376906> (дата звернення: 06.03.2019).
6. Постанова Верховного Суду у складі Великої палати у справі від 30 січня 2019 р. № 820/3703/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/79834934> (дата звернення: 06.03.2019).

7. Постанова Верховного Суду у складі Великої палати у справі від 21 листопада 2018 р. № 826/12372/17ю URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/78131268> (дата звернення: 06.03.2019).

8. Постанова Верховного Суду у складі Великої палати у справі від 22 травня 2018 р. № 826/4089/16. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74537193> (дата звернення: 06.03.2019).

9. Постанова Верховного Суду у складі Великої палати у справі від 4 липня 2018 р. № 815/2439/15. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/75287021> (дата звернення: 06.03.2019).

10. Постанова Верховного Суду у складі Великої палати у справі від 20 червня 2018 р. № 823/902/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/75133500> (дата звернення: 06.03.2019).

11. Постанова Верховного Суду у складі Великої палати у справі від 7 листопада 2018 р. № 824/3130/14-а. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/77804960> (дата звернення: 06.03.2019).

12. Постанова Верховного Суду у складі Великої палати у справі від 6 лютого 2019 р. № 346/2888/16-а. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/79776454> (дата звернення: 06.03.2019).

13. Глосарій із трудового права та соціально-трудова відносин (з посиланням на досвід Європейського Союзу). Київ: ВД «Стилос», 2006. 431 с.

14. Колот А.М. Соціальний діалог як інститут підвищення соціальної відповідальності. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2013. № 1. С. 21–24.

15. Красномовець В.А. Перспективи розвитку системи соціального партнерства в Україні. *Фінансовий простір*. 2013. № 4. С. 191–195.

16. Про соціальний діалог в Україні: Закон України від 23 грудня 2010 р. № 2862-VI. *Офіційний вісник України*. 2011. № 3. Ст. 168.

17. Свердлова Ю.О. Нормативно-правове регулювання соціальної політики Європейського Союзу. *Науковий вісник ІМБ НАУ*. 2013. Вип. 1. 128 с. URL: <http://eg.nau.edu.ua:8080/handle/NAU/21217> (дата звернення: 06.03.2019).

18. Єлагін В., Багрич С. Соціальний діалог як механізм соціального партнерства: сутність походження та огляд концепцій. *Актуальні проблеми державного управління*. 2009. № 2. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Apdu_o/2009_2/R_2/Elagin.pdf (дата звернення: 06.03.2019).

19. Гончарова І. Соціальна відповідальність як основа конструктивного діалогу суб'єктів соціального партнерства. *Вісник ТНЕУ*. 2012. № 2. С. 57–63.

20. Крещенко Н. Соціальний діалог з позиції країн ЄС. *Віче*. 2010. № 18. С. 23–26.

21. Петроє О., Осовий Г., Варениця В. Сучасний стан та пріоритетні напрями державної політики щодо розвитку національної моделі соціального діалогу в Україні. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2010. № 3. С. 222–231.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Задирка Наталія Юрїївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Zadyraka Nataliia Yuriivna – Candidate of Law Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Administrative Law Department of Taras Shevchenko National University of Kyiv

zadyraka@ukr.net